

REPERTORIUM VAN TIJDSCHRIFTLITERATUUR OP HET GEBIED VAN ACCOUNTANCY EN BEDRIJFSHUISHOUDKUNDE

Versijnt maandelijks, behalve in augustus

*Samengesteld door de Stichting voor
Economisch Onderzoek der Universiteit
van Amsterdam, redactie: Mevr. Dra. E.
Hijmans*

A. ACCOUNTANCY

II. HET ACCOUNTANTSBEROEP

De accountant tegenover de bedrijfseconomische problematiek

Mey, Prof. Dr. J. L. — Ten aanzien van het zevende internationale accountantscongres bestonden bij velen hoge verwachtingen, welke echter niet geheel zijn verwezenlijkt. De schrijver meent dat dit voor een deel is te wijten aan het feit dat men er meer naar heeft gestreefd alle landen en alle organisaties te laten participeren in de behandeling der onderwerpen dan dat men voor elk onderwerp naar de meest competente personen heeft gezocht. Hier liggen algemene vraagstukken met betrekking tot de organisatie van internationale congressen e.d..

Op de behandeling van de onderwerpen budgettering en winstbepaling zoals die tijdens het congres plaatsvond, wordt in het onderhavige artikel nader ingegaan.

A II - 1

De Naamloze Vennootschap, november 1957

E 741.23 : E 635.451

La Révision des Entreprises

Mas, A. — De aard van de functie van de openbare accountant wordt hier vanuit theoretisch gezichtspunt benaderd en de gegeven analyse wordt getoetst aan de opvattingen en verhoudingen zoals die in verschillende landen bestaan.

De theorie van Limperg komt daarbij uitvoering ter sprake evenals de daarop van andere zijde geleverde kritiek. Ook de Belgische wetgeving op dit terrein wordt in het licht van de gegeven analyse behandeld.

A II - 1

Annales de Sciences Economiques Appliquées, oktober 1957

E 741.23 : E 635.451

Management Services - A Challenge to the Profession

Wellington, Roger — De openbare accountant is in verschillende opzichten in een goede positie voor het geven van adviezen op het gebied der administratieve organisatie. Zijn onafhankelijkheid, zijn veelomvattende kennis en ervaring en zijn bekendheid met de mensen en de bestaande werkwijzen bij de cliënten komen hem daarbij ten stade. Ook het feit dat de accountant een erkend beroep uitoefent volgens bepaalde algemene richtlijnen is in dit verband een voordeel. Anderzijds brengt juist het karakter van zijn beroep met zich mede dat de accountant alleen werkzaamheden op zich mag nemen waarvoor hij inderdaad de nodige geschiktheid, ontwikkeling, opleiding en ervaring heeft. De opleiding tot accountant is hiertoe op zichzelf niet voldoende. Het geven van adviezen vereist deels een andere geestelijke instelling dan de accountantscontrole, terwijl ook andere belangrijke verschillen tussen beide soorten van activiteit de combinatie daarvan bemoeilijken. Er zijn geen beroepscoodes voor de adviserende functie.

Toch ligt hier een belangrijk en nuttig werkteerrein voor bepaalde accountantskantoren. Vooral ten behoeve van kleinere bedrijven en andere die niet zo gemakkelijk komen tot contact met een gespecialiseerd organisatie-adviseur kan het advies van hun accountant — mits deze zich mede hierop heeft toegelegd — vaak grote waarde hebben.

A II - 1

The Journal of Accountancy, oktober 1957

E 741.23 : E 635.451

B. BEDRIJFSHUISHOUDKUNDE

a. ALGEMENE BEDRIJFSHUISHOUDKUNDE

II. BEDRIJFSHUISHOUDKUNDE ALS WETENSCHAP

Heiligt het doel alle middelen?

Mey, Drs. G. van der — Naar aanleiding van een Amerikaans boek over het toenemend gebruik van diepte-psychologisch onderzoek ten dienste van reclame, personeels-beleid, public relations en politieke campagnes, vraagt de schrijver zich af waar bij deze toepassingen de grens ligt tussen fatsoen en onfatsoen. Hij signaleert de gevaren die in deze ontwikkeling schuilen. Het belangrijkste punt is, *wie* het middel van de „motivation research” hanteert en waarvóór het wordt gebruikt. Dat is een gevaarlijke situatie, vooral indien de jonge sociale wetenschappen zich hun verantwoordelijkheid in dit opzicht niet ten volle bewust zouden zijn.

Ba II - 2
E 013.12

Doelmatig Bedrijfsbeheer, november 1957

III. WAARNEMINGSMIDDELEN

Internationale Conferentie over Operational Research

Santman, Ir. F. W. — Hier wordt een kort overzicht gegeven van hetgeen werd behandeld op de in september 1957 te Oxford gehouden eerste conferentie over Operational Research. Algemene en methodologische vraagstukken en toepassingsvoorbeelden kwamen hier ter sprake. Op de laatste middag werd een overzicht gegeven van de stand van „O.R.” in de verschillende deelnemende landen. Nederland bleek verscheidene jaren achterstand te hebben, al is de belangstelling van het bedrijfsleven ook hier groeiende.

Ba III - 1
E 013.21 : E 643.0

Tijdschrift voor Efficiëntie en Documentatie, november 1957

IV. LEER VAN DE KOSTPRIJS EN DE PRIJSVORMING

Rondom het Winstprobleem II

Schroeff, Prof. Dr. H. J. van der — Dit tweede artikel over het winstvraagstuk handelt over de waardering der ondeelbare voorraden, waarvan de duurzame produktiemiddelen de belangrijkste vertegenwoordigers zijn. De behandeling vindt plaats in twee etappes, namelijk door eerst de situatie bij een op zichzelf staand produktiemiddel en vervolgens die bij een complex van middelen te beschouwen.

Aangenomen dat de vervanging onder de gegeven omstandigheden doelmatig is, dient de vermogenstoename welke als winst kan worden beschouwd, aan de nakoming der vervangingsverplichting te worden afgemeten.

De schrijver onderstreept nog eens zijn overtuiging dat de theorie van de vervangingswaarde, indien zij met begrip voor de praktische situatie wordt toegepast, de principiële oplossing kan bieden van het vraagstuk van de winstbepaling zoals dit zich in de praktijk voordoet.

Ba IV - 8
E 253.2 : E 136.322

Maandblad voor Accountancy en Bedrijfs huishoudkunde, november 1957

Beschouwingen naar aanleiding van het door H. J. Hofstra uitgebrachte referaat: De bedrijfseconomische aspecten van het begrip goedkoopmansgebruik

Brok, Drs. A. L. — De in de titel genoemde voordracht van Hofstra is gewijd aan de problematiek rondom de winstberekening en om het winstbegrip in het algemeen, tegen welke achtergrond dan de fiscale winstberekening en het fiscale winstbegrip worden geplaatst. Daarom is zij ook voor bedrijfseconomen en accountants van belang.

Vooraf in het tweede deel van zijn inleiding wijdt Hofstra uitvoerige beschouwingen aan de discrepantie tussen de bedrijfseconomische afschrijving op basis van de vervangingswaarde en de fiscale afschrijving op basis van de aanschaffings- of voortbrengingskosten. Op dit vraagstuk wordt in het onderhavige artikel nader ingegaan vanuit het standpunt van de vervangingswaardetheorie. In de aanvaarding door de Hoge Raad van het zg. ijzeren-voorraadstelsel ziet de schrijver een principiële erkenning van de beginselen voor de winstberekening zoals die door de vervangingswaardeleer theoretisch zijn gefundeerd. Hij acht het dan ook niet juist om bij de jaarlijkse winstberekening de afschrijvingslast te beperken tot „het gedeelte van de nog niet afgeschreven aanschaffings-

of voortbrengingskosten". Ook op enkele andere punten wijkt de mening van de schrijver af van die van Hofstra.

Ba IV 2e *Maandblad voor Accountancy en Bedrijfshuishoudkunde, november 1957*
E 253.2 : E 332.423

Is de kostprijs een voldoende maatstaf voor efficiencycontrole?

Bl a e y, W. N. de — De schrijver betoogt dat „kostennormen“ alleen kunnen dienen om „in grote lijnen“ een beeld te verkrijgen van de wijze waarop het bedrijf over een afgelopen periode heeft gefunctioneerd. Voor efficiencycontrole heeft men efficiencynormen nodig, welke o.m. meer dan de kostennormen aangepast zijn aan de produktie-omvang.

De stelling van Prof. Dr S. Kleerekoper, dat de functie van efficiencycontrole onafscheidelijk is verbonden met de hoofdfunctie van de kostprijsberekening, wordt door de schrijver op diverse gronden aangevochten. Onder meer wordt erop gewezen dat de ondernemer niet altijd naar een produktie met minimale kosten streeft. Op de techniek van de efficiencybewaking wordt nader ingegaan.

Ba IV - 1 *Maandblad voor Accountancy en Bedrijfshuishoudkunde, december 1957*
E 136.321

V. LEER VAN DE FINANCIERING

De werknemer als kapitaalverschaffer

Schmelzer, Drs. W. K. N. — Nog steeds neemt de werknemer niet deel aan de financiering van de industrie, doch levert hij alleen zijn arbeidsaandeel. De „industriële democratie“ is, in tegenstelling met de politieke democratie, nog altijd niet verwezenlijkt. Mede gezien de enorme investeringen die in de toekomst in en buiten de industrie nodig zullen zijn, ziet de schrijver industriële mede-eigendom van de individuele werknemer als zeer gewenst. Vinden de nieuwe investeringen door zelffinanciering der bedrijven plaats, dan wordt dit in feite door de consumenten betaald, zonder dat zij zeggenschap hebben over de richting dezer investeringen. Neemt de overheid een groter aandeel in de financiering, dan geldt met betrekking tot de belastingbetalers feitelijk hetzelfde. Deelneming van de arbeiders aan de kapitaalverschaffing wordt door de schrijver als een derde, en betere, weg gekenschetst. Een mogelijkheid hiertoe zou bijvoorbeeld liggen in de oprichting van beleggingsmaatschappijen die geheel of gedeeltelijk door werknemers worden beheerd. Dit zou verschillende voordelen bieden, waarvan enkele nader worden besproken.

Zo zal o.m. het beheer of medebeheer door werknemers de arbeiders in het algemeen meer vertrouwd maken met de mogelijkheden, die de kapitaalverschaffing aan het bedrijfsleven biedt. Mogelijk wordt aldus ook de kapitaalverschaffing enigszins een levende zaak, zodat niet alleen de eigendomsrechten maar ook de eigendomsplichten tot gelding komen.

Ba V 5d *Sociaal Maandblad Arbeid, oktober 1957*
E 325.3 : E 641.216

Fiscale bevordering van het ploegenstelsel

't Hooft-Welvaars, Dra. M. J. — De na-oorlogse ontwikkeling en in het bijzonder het ontstaan van de Euromarkt betekent dat in veel gevallen ook voor de secundaire industrieën in Nederland het overgaan op een ploegenstelsel noodzakelijk zal zijn. Dit vereist de aanschaf van grotere machine-eenheden welke minder arbeidsintensief zijn. Echter stuiten hierbij de bedrijven op financieringsmoeilijkheden. De schrijfster beziet het vraagstuk van de vermogensaanreiking in verband met de invoering van ploegenarbeid zowel macro-economisch als vanuit het gezichtspunt van het afzonderlijke bedrijf. Zij schildert de wijze waarop gedurende de afgelopen jaren belastingmaatregelen - met name vervroegde afschrijvingen en investeringsaftrek - zijn gehanteerd ter bevordering van de industriële investeringen, en stelt voor, dergelijke faciliteiten wederom in te voeren, maar dan uitsluitend ten behoeve van het overgaan op arbeid met meer ploegen. Op de gevolgen van zulk een stelsel en op de mogelijkheden tot verwezenlijking daarvan wordt nader ingegaan.

Ba V - I *Economisch-Statistische Berichten, 13 november 1957*
E 332.423 : E 641.214.1

VI. LEER VAN DE ORGANISATIE

Automatisering - ook in kleinere bedrijven

Bij invoering van automatisering in een bedrijf is het niet altijd nodig het gehele

productieproces door zelfwerkende machines, instrumenten en systemen te doen uitvoeren. In vele gevallen zal kunnen worden volstaan met gedeeltelijke automatisering van het bedrijf, hetzij in de fabricagesector, hetzij bij het meten en keuren van de producten of in de administratieve afdelingen. Deze visie, welke in extenso werd toegelicht tijdens de najaars-efficiëncydagen, hield voor de talrijke vertegenwoordigers van middelgrote en kleinere bedrijven een appèl in om zich te beraden op de mogelijkheden tot automatisering in hun bedrijf. Vooral kleinere bedrijven zullen dikwijls het automatiseringsvraagstuk in eerste instantie in betrekkelijk eenvoudige vorm ter hand nemen. Een dergelijke aanpak kan dienstig zijn uit investeringsoogpunt en tevens betekenis hebben voor het vermijden van te grote storingen in de menselijke verhoudingen. Echter is ook een verdergaand automatiseringsprogramma op langere termijn nodig.

In het artikel wordt een kort overzicht gegeven van de voordrachten en discussies op de aan automatisering gewijde bijeenkomsten in het kader van de efficiëncydagen. Ook de meer algemene (niet-technische) aspecten van het vraagstuk kwamen aan de orde, onder meer het gevaar van tijdelijke of structurele werkloosheid, de arbeidspsychologische vraagstukken en die welke verband houden met de beloning van de werknemers. Het grootste probleem bij voortgaande automatisering is naar de mening van de tweede Commissie-Automatisering de vraag of er voldoende technici en vakbekwame arbeiders beschikbaar zullen zijn om de automatisering in stand te houden en uit te breiden.

Ba VI - 1
E 512.12

Economische Voorlichting, 6 december 1957

Parallelisatie

L u y k x, D r. A. W. — In het kader van het beleid rond de Vestigingwet Bedrijven 1954 rijst de vraag hoe de branchegrenzen moeten worden afgebakend nu het bedrijfsleven een ontwikkeling te zien geeft welke zich steeds verder verwijderd van de situatie van vóór 1940. Vooral in de kruideniersbranche is, mede door het toenemen van de zelfbediening, deze moeilijkheid groot.

Daarnaast is er nog de situatie op het platteland, waar eveneens een „parallelisatie“-vraagstuk is.

De schrijver geeft aan de hand van door het Centraal Bureau voor de Statistiek verzameld cijfermateriaal een beeld van de huidige omvang van de parallelisatie in de detailhandel in voedings- en genotmiddelen. Vervolgens wordt in het kort aangegeven in welke richting men heeft gemeend het vraagstuk tot een oplossing te kunnen brengen. Twee mogelijkheden worden genoemd: In de eerste plaats zouden de terreinen waarvoor bepaalde minimum-eisen van vakbekwaamheid gelden, kunnen worden uitgebreid; in plaats van een kruideniersdiploma zou men dus bv. een levensmiddeldiploma kunnen stellen. In de tweede plaats kunnen de vakbekwaamheidseisen worden verlaagd in die zin dat wanneer men aan de eisen van één branche heeft voldaan men voor een zekere verlichting van de eisen voor andere diploma's in aanmerking kan komen. Het schijnt wel zeker dat in een van deze beide richtingen een oplossing zal worden gezocht.

Ba VI - 2 *Maandblad voor Handelswetenschappen en Handelspraktijk, december 1957*
E 612.132 : E 635.341.142.2

Bedrijfsnormalisatie: oefening in matigheid

Zonder normalisatievoorschriften welke erop zijn gericht de verscheidenheid aan hulpmiddelen, onderdelen en materialen binnen redelijke grenzen te brengen en te houden, vervalt elk bedrijf onvermijdelijk tot een onmatig, en daardoor schadelijk, aantal typen, soorten en uitvoeringen van alles wat men gebruikt. Aan de hand van een praktijkvoorbeeld wordt in dit artikel beschreven hoe men een project tot bedrijfsnormalisatie kan opstellen en doorvoeren. De functie van de „bedrijfsnormalisator“ komt daarbij tevens ter sprake. Na het opstellen van een „grondwet“ voor de in te voeren normalisatie vormde het opzetten van een materiaalcodering de eerste stap. Vervolgens werd een normaliseringsprogramma gemaakt en stap voor stap uitgevoerd, waarbij het doel: de typenbeperking, voortdurend in het oog werd gehouden. Een bedrijfsnormalisatie is uiteraard nooit „klaar“. Van belang is dat met alle betrokken afdelingen voortdurend overleg dient te worden gepleegd.

Ba VI - 4
E 612.511

Doelmatig Bedrijfsbeheer, november 1957

De Grootwarenhuizen en de Kleinhandel

S t o o p, E. — In dit artikel wordt een beeld gegeven van de ontwikkeling der distributie van goederen aan de finale consument in België. Tevens worden de functies van diverse distributievormen - het warehouse, de eenheidsprijswinkel, de supermarkt, het

vrijwillig filiaalbedrijf en de kleine zelfstandige detailhandel - in het kort geanalyseerd. Ook de wettelijke maatregelen welke in België gelden komen ter sprake: naast een vestigingswet kent men hier een zogenaamde grendelwet, welke beoogt het kleinbedrijf in de detailhandel te beschermen. De schrijver wijst op de gevaren welke aan een zodanig ingrijpen van overheidswege zijn verbonden. Hij stelt dat de kleine detaillist de concurrentie der andere vormen slechts met succes zal kunnen weerstaan indien hij zijn functie goed vervult; dat betekent dat hij initiatief moet ontwikkelen om de rendabiliteit te verhogen en dat hij zijn beroepsorganisatie moet verstevigen, teneinde door samenwerking tot betere resultaten te komen.

Ba VI - 9 *Bulletin d'Information de la Chambre Belge des Comptables, 30 november 1957*
E 638.15

Is it true what they say about motivation research?

Williams, R. J. — Hier wordt ingegaan op het werkelijke verschil tussen de traditionele experimenteel-statistische methode van marktonderzoek en de nieuwere meer psychologisch georiënteerde werkwijzen welke als „motivation research” worden aangeduid.

Beide methoden benaderen het onderzoek van het consumentengedrag van verschillende kanten, maar in de praktijk komen zij dichter bij elkaar dan men zou vermoeden. Het juist opstellen van een „traditionele” vragenlijst vereist inzicht in de situatie der geënquêteerden. Anderzijds kan een onderzoek naar de situatie van bepaalde proefpersonen slechts vruchtbaar zijn voor het marktonderzoek indien tevens wordt nagegaan, voor hoeveel en welke andere personen de gevonden verhoudingen gelden. Een goed onderzoek heeft dus altijd zowel een meer statistische als een meer psychologische kant; het vinden van de juiste synthese van deze beide elementen is bepalend voor de resultaten. In elk geval kan verantwoorde statistische arbeid nooit worden gemist.

Ba VI - 12

The Journal of Marketing, oktober 1957

E 013.12 : E 641.253/4

Bevordering van de efficiëntie van het gemeentelijk apparaat

Langé, Dr s. J. W. de — Bij de opzet van het gemeentelijke apparaat hebben de wettelijke zekerheid en het sociale element geprevaleerd boven het economisch motief. Voorts is dit apparaat zowel een „gezins”-huishouding als een produktiehuishouding. Wanneer het gaat om de efficiëntie van het gemeentelijke apparaat moeten deze aspecten in gedachten worden gehouden.

De schrijver behandelt eerst een vijftal groepen van middelen welke kunnen worden aangewend om de verdeling van de beschikbare gelden over de verschillende objecten optimaal te doen zijn. Vergelijkend onderzoek naar de gemeentelijke uitgaven, sociografisch onderzoek naar de werkelijke behoeften der ingezetenen, plannen op langere termijn, het vergroten van de zelfstandigheid van de gemeenten en het versterken van de „burgerzin” der ingezetenen komen hier ter sprake.

Vervolgens worden de bedrijfseconomische problemen van de gemeente als „dienstverlenende onderneming” behandeld. De nadruk wordt o.m. gelegd op de noodzaak tot economische deskundigheid ook in kleinere gemeenten. Permanente commissies en eventueel de inschakeling van een gespecialiseerd instituut bieden hier mogelijkheden. Voorts zijn bedrijfsvergelijking en de samenwerking binnen het gemeentelijk apparaat belangrijke punten waaraan aandacht moet worden besteed in het kader van het efficiëntiestreven.

Ba VI - 13

Maandblad voor Handelswetenschappen en Handelspraktijk, oktober 1957

E 643.01 : E 623.1

VIII. LEER VAN DE ARBEIDSVORWAARDEN

Moderne vakbeweging en efficiëncystreven

Veelen, W. G. van — Het gevaar, dat rationalisaties zullen worden uitgevoerd welke maatschappelijk gezien verkeerd zijn, is ongetwijfeld aanwezig. Via vergoedingen voor wachtgeldregelingen, vervroegde pensionering, kosten van omschakeling en kosten verbonden aan het zoeken van nieuwe werkgelegenheid dienen dan ook de maatschappelijke nadelen van de rationalisering op de ondernemer te worden verhaald. Anderzijds heeft echter de produktiviteitsverhoging in de laatste anderhalve eeuw grote zegeningen mogelijk gemaakt; voortgezette produktiviteitsverhoging is een eerste voorwaarde, willen ook in de toekomst de bestaande en nog betere sociale voorzieningen mogelijk zijn.

Door allerlei factoren, bv. de spanning op de arbeidsmarkt, de automatisering, de bestedingsbeperking enz. dreigen de conventionele middelen tot produktiviteitsverhoging wat in het gedrang te zullen komen. Wil de nieuwe poging tot produktiviteitsverhoging niet verzanden dan zal men de stap naar de „man on the floor” moeten doen. De schrijver schetst de taak en het standpunt van de vakbeweging ten deze.

Ba VII - 4

Tijdschrift voor Efficiëntie en Documentatie, oktober 1957

E 643.01 : E 641.216.1

Achtergronden van een succesrijke ideeënbusorganisatie

Noordh o r n B o e l e n, C. H. — Hier worden enkele punten besproken welke in sterke mate het succes van een ideeënbusstelsel beïnvloeden. In de eerste plaats is vertrouwen van het personeel onmisbaar. Dit kan worden bevorderd door het publiceren van een „beloningsformule”, waaruit ieder duidelijk kan zien hoe de waardering der ideeën tot stand komt. Het vertrouwen is voorts afhankelijk van het strikt de hand houden aan de anonimiteit der inzenders, van het rechtvaardig beoordelen van commentaren en van tactvolle afhandeling.

Een tweede belangrijk punt is de „organisatie” van de ideeënbus, in de zin van de verdeling van de werkzaamheden en verantwoordelijkheden over diverse functionarissen en commissies.

Ook de gehanteerde „procedure” is van belang; bijvoorbeeld verdient het aanbeveling dat bij het beoordelen van een idee de laagste functionarissen het eerst worden ingeschakeld.

Teneinde inzending van ideeën door alle werknemers mogelijk te maken wordt aanbevolen in de beloningsformule een „niveaufactor” in te lassen. Dit betekent dat een inzender van een hoog niveau voor een zeker idee een minder hoge beloning krijgt dan een functionaris van lager niveau die hetzelfde idee zou inzenden. Uiteraard moet inzending van ideeën die betrekking hebben op de taak van de inzender niet mogelijk zijn.

Ba VII - 5
E 641.21

Tijdschrift voor Efficiëntie en Documentatie, december 1957

Rollenspel of beroepstoneel in de industrie?

K i n g m a, M. J. — Hier wordt de vraag opgeworpen, wat effectiever bijdraagt tot de met emotionele elementen te bereiken begripsvorming: het beroepstoneel of het rollenspel. De tegenstanders van het rollenspel wijzen op de tijdrovendheid, op het gevaar van pijnlijke ervaringen en op het feit dat niet iedereen er de aard, de aanleg en de ambitie voor heeft.

Met alle begrip voor de betekenis van het rollenspel en voor de waarde van de zelf-werkzaamheid die erbij aan de dag treedt, acht de schrijver het toch aan te bevelen, dat voor hetzelfde doel in de industrie nu ook eens meer plaats aan het beroepstoneel wordt ingeruimd. Ook dit is gericht op bewustmaking van bedrijfsproblemen; een voorbeeld is door het Nederlands Instituut voor Efficiency gegeven bij het doen opvoeren van schetsjes betreffende „de kunst van het delegeren” voor een aantal industriële tijdens de Najaars-efficiëncydagen 1956.

Ba VII - 7
E 641.212.46

Maatschappij Belangen, december 1957

Rollenspel en toneel bij kaderscholing

I e r l a n d, I. r. J. v a n — In aansluiting op het artikel van de Heer Kingma gaat de schrijver nader in op het karakter en doelstelling van het rollenspel enerzijds en van het toneel anderzijds. Hij acht het toneel als methode in het voordeel waar als doel voorop staat: de aanwezigen te confronteren met bepaalde aspecten van een sociaal probleem. Rollenspel is in het voordeel als het erom gaat, bij de deelnemers het vermogen te ontwikkelen om in wisselende sociale situaties adequaat te handelen. Dit laatstgenoemde doel nu is thans bij de kaderscholing van veel groter urgentie dan het eerstbedoelde.

Uiteraard is het rollenspel „bedreigender” dan het toneel. Maar leren - in de zin van zichzelf vernieuwen in zijn verhouding tot de buitenwereld - is niet mogelijk zonder risico. Het verdragen van risico's en conflicten is een voorwaarde voor creativiteit.

Hoewel het rollenspel wel met succes in bedrijven wordt toegepast, legt de bedrijfs-situatie in het algemeen toch wel beperkingen op. In centrale cursussen zijn de mogelijkheden groter; dit geldt echter ook voor het toneelspel.

Op de kosten van beide methoden wordt in het kort ingegaan.

Ba VII - 7
E 641.212.46

Maatschappij Belangen, december 1957